

► Regio was ooit een kastelenland

▲ Jacques Moerman (l) en Harry Groenewegen bij het torentje van kasteel Keenenburg in Schipluiden. FOTO THIERRY SCHUT

‘Straatnamen zijn enige herinnering’

Ooit waren Westland en Midden-Delfland een kastelenland. Met tientallen verdedigingswerken op strategische plekken. Nu is nog een fractie zichtbaar. Een nieuw boek moet de herinnering levend houden.

Rien van den Anker

Westland

Voor Schipluidenaar Jacques Moerman en Naaldwijker Harry Groenewegen was het geen eenvoudige klus om een boek te schrijven over kastelen die allemaal verdwenen zijn. „Van heel veel kastelen wisten we alleen een naam en soms ongeveer de locatie. Bewijzen dat er ooit een kasteel was, waren vaak alleen een hoogte in het land of een brede sloot die verwees naar een gracht”, zegt Moerman.

Hij vormt met Groenewegen en regiogenoten Ton Immerzeel en Adrie van Vliet de redactie van het prestigieuze boek ‘Kastelen en adellijke huizen in Westland en Midden-Delfland. Wonen en werken op stand’. Het werk werd geschreven met vier andere schrij-

vers, in opdracht van het Genootschap Oud-Westland en Historische Vereniging Oud-Schipluiden.

Hoewel er meer kastelen waren, zijn er zeventien kastelen en zeven adellijke huizen in het boek opgenomen, omdat daarvan voldoende informatie kon worden gevonden. Het verschil daartussen is dat kastelen ook ter verdediging werden gebruikt, de andere groep waren in elk geval hele grote huizen.

Het bijzondere is dat er op dit moment van beide soorten geen complete voorbeelden meer in Westland en Midden-Delfland te vinden zijn, zo weten de twee. „Vaak waren het alleen maar tekeningen of prenten die aangaven dat er een kasteel is geweest. Of alleen verwijzingen in archieven. Eigenlijk gaat het boek dus over dingen die er niet meer zijn.”

De enige plekken waar nog iets van een kasteel zichtbaar is zijn het Torentje van Keenenburg in Schipluiden en het Zomerhuis van de Commandeurshof in Maasland. In feite zijn er, door historische experts, van die kastelenperiode slechts landschappelijke herinneringen en archiefgegevens te vinden.

Actuele tekenen dat er hier vroeger kastelen met rijke families waren zijn nog zichtbaar in straatnamen, zoals bijvoorbeeld in Naaldwijk de Hendrik van Naaldwijkstraat of de Woerdlaan en in Schipluiden onder meer de Otto van Egmondstraat en de wijk Keenenburg.

Historisch interessant is wel dat de samenstellers in hun onderzoek ontdekten dat de adellijke kasteelbewoners die in deze regio woonden politiek en maatschappelijk bovenregionaal belangrijk waren. Dat kwam onder meer omdat zij er welbewust voor kozen niet te ver van het centrum van de macht - het Binnenhof in Den Haag - te wonen.

Deze adellijke contacten mochten formeel niet werken, maar werden vanwege hun status gere-

geld door politieke bestuurders ingezet als een soort ambassadeur. Die in het buitenland namens hen belangrijke contacten met vorsten konden leggen en afspraken maken. Zo ondersteunden de rijke Schipluidense Otto van Egmond en Arend van Dorp bijvoorbeeld politiek en financieel Willem van Oranje in de strijd tegen Spanje.

Fietsexcursies

De kastelentijd duurde van de 11de tot de 16de eeuw totdat, mede door de uitvinding van het buskruit, zwaar gebouwde verdedigingsgebouwen niet meer nodig waren. Daarna kwamen er in deze regio steeds meer ‘rijke’ buitenplaatsen.

Zaterdag zal het kastelenboek om 14.30 uur worden gepresenteerd tijdens een openbare bijeenkomst in de Oude Kerk in Naaldwijk. Aan het boek is ook een speciale tentoonstelling verbonden die van 22 november tot eind mei 2026 is te bezoeken in het Westland Museum en het Schipluidense Museum Het Tramstation. Daar is ook het boek te koop voor € 30. In het voorjaar komen er fietsexcursies naar onzichtbare kastelenplekken.

Vaak waren het alleen tekeningen die aangaven dat er een kasteel was

– Jacques Moerman